

PÄIVÄKOTI VIRONNIEMI, VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA 2007
MAHDOLLISUUKSIEN MAAILMAAN

VIRONNIEMEN PÄIVÄKODIN OPETUS- JA KASVATUSSUUNNITELMA	1
VIRONNIEMEN PÄIVÄKOTI.....	1
OVET AUKI	1
MATKALLA VANHEMMUUTEEN	1
KYLLÄ TÄSTÄ HYVÄ TULEE - HENKILOKUNNAN AKTIIVINEN ROOLI.....	2
AIKA JA AJATTELU	3
TOISILLE JA TOISILTA.....	3
YHTEYS YMPÄRISTÖÖN.....	4
ELÄMYKSIÄ JA PROSESSEJA.....	4
MIELIKUVITUS JA LEIKKI.....	4
TÄMÄ PÄIVÄ.....	5
OMA SUUNNITTELU JA AKTIIVISUUS ‘	5
DOKUMENTOINTI JA ARVIOINTI	6
OPPIMISYMPÄRISTÖ.....	6
TYÖMENETELMÄT	7
LENTÄVÄ MATTO.....	7
MATON SYNTY.....	7
TEEMOJEN PUNAINEN LANKA	8
TUTKIMUSRYHMÄT	8
IKÄRYHMÄTOIMINTA.....	8
TEEMAKANSIOT	9
VIESTI-LEHTI.....	9
APULAISPARIT JA LASTEN KOKOUKSET.....	9
RETKET, JUHLAT, SEIKKAILUT.....	9
AINUTLAATUISUUS JA YKSILÖLLISYYS – KAIKEN PERUSTA.....	10
AIKUISTEN TYÖTAVAT, JATKUVA KEHITTÄMISEN KOHDE	10
TIIMITYÖ.....	10
KOHTAAMISIA	11
TUTKIMUSRYHMIEN OHJAAMINEN.....	11
OPPISISÄLLÖT	11
MAAILMAN TUTKIMINEN	11
TUTKIJAN TYÖVÄLINEET	12
OPPIAAN OPPIMINEN - PÄÄTTYMÄTÖN TARINA	12
ESIOPETUSVUOSI VIRONNIEMESSÄ.....	12
YKSILÖLLISYYS.....	13
YHTEISTYÖTAHOT	13

Kuuset
kuusien alla
pienet kuuset
suuria kuuntelevat

MAHDOLLISUUKSIEN MAAILMAAN

Vironniemen päiväkodin opetus- ja kasvatussuunnitelma

VIRONNIEMEN PÄIVÄKOTI

Vironniemen päiväkodin toiminnan piirissä on 2-8 –vuotiaita lapsia ja heidän perheensä. Päiväkodin tehtävänä on tukena lapsia ja perheitä tarjoamalla mahdollisuuksia. Yhdessä opitaan itsestä ja maailmasta, hankitaan tietoja ja taitoja, jotka vievät eteenpäin. Tähän kasvatusta ja opetussuunnitelmaan on koottu keskeiset valinnat tärkeistä asioista ja päiväkodissa käytettävistä menetelmistä niiden tukemiseksi.

On merkityksellistä, miten asiat tehdään. Muutoksen suuntaan voi vaikuttaa.

OVET AUKI

Lapsi syntyy maailmaan mukanaan avoin kiinnostus ja kyky kiintyä toisiin ihmisiin. Lapsella on myötäsytynäinen taito oppia asioita ja tutkia maailmaa. Oppiminen alkaa heti.

Monet asiat ovat lapsessa mahdollisuuksina kasvaa. Aikuisten tehtävänä on luoda sellainen kulttuuriympäristö, jossa kasvu voi tapahtua esteettä. Kulttuuri määritellään usein käsittämään eri taiteen lajit. Kulttuurin voi nähdä myös laajemmin ja tällöin se sisältää ihmisten välisen sosiaalisen kanssakäymisen. Kulttuuri on elämäntapoja, moraalista, tottumuksia, rakennettua ympäristöä, sääntöjä ja arvostuksia. Aikuiset tarvitsevat tietoa siitä, mitä lapsi jo osaa, mistä hän on kiinnostunut, mitä ja miten hän ajattelee ja miten hän jäsentelee itsensä tässä maailmassa.

Aikuinen käyttää saamaansa tietoa järjestäessään tilanteita, joissa voi tapahtua tutkimista ja oppimista. Hyvä oppiminen on lapsen omakohtaista ja aktiivista ymmärtämisen ja merkitysten rakentamista. Se on aina subjektiivista ja rakentuu aiemmin opitun päälle. Lapsilla on hyvin monenlaisia tapoja omaksua tietoa. Toiminnan tulee mahdollistaa tämä erilainen oppiminen. Sen tulee olla kokonaisvaltaista, jotta kaikkien aistien kehitys ja oppiminen elämysten ja kokemusten kautta mahdollistuisi. Eri taiteenlajien mukanaolo opetuksessa luo mahdollisuuksia tämän kaltaiseen oppimiseen. Taidekasvatusta tarvitaan myös, jotta ymmärtäisimme omaa kulttuuriamme kokonaisuutena. Etsimme erilaisia ilmaisukeinoja tämän moninaisuuden ymmärtämiseksi. Ne ovat tapoja ilmaista ajatuksia ja jäsentelee maailmaa. Elämän kokemista.

Keskitymme lentämiseen ja filosofointiin, havaintojen tutkimiseen ja ajattelun kehittämiseen. Mielikuvitus ja fantasia ovat osa jokapäiväistä elämää. Vaatii rohkeutta jättää arkipäivä ja lentää mielikuvituksen maailmaan, mutta sille, joka kuvittelee, kaikki on mahdollista.

MATKALLA VANHEMMUUTEEN

Oma perhe on lapselle vaikutusvaltaisin ja tärkein kasvupaikka. Se on ensimmäinen yhteisö, johon lapsi kuuluu. Perheessä vallitsevat arvot ja keskinäinen vuorovaikutus antavat lapselle perustan, johon myöhempi kasvu perustuu.

Vanhemmuus ei ole jotain, jonka saa valmiina, kun lapsi syntyy. Se on kasvuprosessi, joka jatkuu koko elämän ajan. Aika, erilaiset ajatukset ja ihmisten välinen vuorovaikutus ovat niitä eväitä, joita tämä prosessi tarvitsee kasvaakseen ja muuttuakseen. Nyky-yhteiskunnassa nämä arvot on kuitenkin liitetty ennemminkin työn ja tuottavuuden edistämiseen kuin lapsen ja perheen etuihin. Elämä kaavamaisuuksiin, aika katsotaan kellosta ja lapsista tulee objekteja subjektien sijaan.

On uskallettava luottaa ja on löydettävä uskoa ja rohkeutta siihen, että teoilla ja asioilla on merkitystä. Niillä on merkitystä lapselle juuri nyt, tässä arjessa, jota lapsi

elää. Vironniemen päiväkotia voisi olla se paikka, joka on yhteinen kaikille lapsille, vanhemmille ja päiväkodin aikuisille. Avainsanana on yhteinen vanhemmuus, kasvatuskumppanuus. Tällaisella vanhemmuudella tarkoitetaan isien ja äitien lisäksi aikuisuutta yleensä. Kaikki lasta ympäröivät aikuiset muodostavat yhteisön, jota tarvitaan. Tavoitteena on nostaa pääosaan ihmisten välinen vuorovaikutus ja ne tärkeät tapahtumat, joita lapsen elämään kulloinkin kuuluu. Yhteistyöllä saamme paljon aikaan. Sen voimin voimme järjestää tilaisuuksia, joissa aikuiset voivat tavata toisiaan ja tutustua toisiinsa, jakaa ajatuksia. Mietimme jatkuvasti uusia tapoja tehdä yhteistyötä vanhempien kanssa.. Hyviksi koettuja ja jo vakiintuneita ovat erilaiset kahvitilaisuudet, perheillat, yhteiset seikkailut, vanhempainillat ja juhlat. Tilaisuuksia on vuoden aikana paljon ja niiden luonne voi olla hyvin erilainen. Pyrimme siihen, että aikuisilla olisi aina tilaisuus keskusteluun, kuunteluun ja pohtimiseen. Itsensä peilaamiseen suhteessa toisiin.

KASVATUKUMPPANUUS

tarjoaa mallin aikuisista, jotka arvostavat lapsia
välittävät, kannustavat ja kuuntelevat
haluavat antaa lapsille tilaa ja aikaa
vanhemmat edustavat perhettä, päiväkodin aikuiset maailmaa
vaikutusmahdollisuuksissa kasvaa kyky nähdä itsensä sekä vaihtoehtojen punnitseminen, kyky valita
lähtökohtana ettemme astu toistemme varpaille vaan yritämme kohdata toistemme ajatuksia
lapsuudella on itseisarvo, tämä päivä on tärkeä
lasten ääni kuuluviin
kaikki tärkeät asiat tulevat ovesta sisään joka aamu

TAVOITTELEMME

yhteisöllisyyden ja yksilöllisyyden tasapaino
oman lapsen isä, äiti/ aikuinen yhteisössä
uteliasuus lapseen
suvaitsevaisuus- oman laatunsa hakeminen ja löytäminen
kannustaminen ajatteluun ja tekoihin
muutoksen näkeminen
kunnioitus- ilo- erilaisuuden rikkaus
välittäminen - vahvuuksien korostaminen
tiedottamisesta yhteisiin prosesseihin
yhteiset sopimukset, jatkuva keskusteluyhteys

KEINOJA

keinot löydetään vasta kun tiedetään mitä halutaan
meidän Virtsu- mutkaton yhteinen paikka vanhemmille ja lapsille
läpinäkyvyys, avoimuus
ovet auki maailmaan
toinen toistaan täytyy tarvita
arjen kohtaamiset
sallivuus, kuuntelu, muistaminen
mukavia yhdessä olon hetkiä
yhteinen arviointi
välittämistä myös aikuisten kesken

KYLLÄ TÄSTÄ HYVÄ TULEE - HENKILÖKUNNAN AKTIIVINEN ROOLI

Henkilökunta suuntaa työtään siten että se mahdollistaa vanhempien aktiivisen vaikutusmahdollisuuden ja mukana olon. Ilmapiirin tulee olla kiinnostunut, kysymyksiin kannustava, tilaa antava, lapsesta iloitseva, kiireetön ja keskustelua arvostava. Pyrimme siihen että jokainen perhe on tehnyt ainakin yhden kiireettömän tutustumiskäynnin yhdessä. Tässä keskustelussa etsitään kullekin lapselle sopivaa, yksilöllistä tapaa aloittaa päiväkodissa. Suunnitelmia voidaan tarkentaa päivittäin.

Ensimmäisten päivien jälkeen käydään aloituskeskustelu, jossa yhteisesti päivitetään tapahtumat. Keskustelun tavoitteena on myös tukea vanhempien roolin muodostumista aktiiviseksi. Tärkeä aloituskysymys on aina se, joka kiinnostaa vanhempia.

Kaikki keskustelut kirjataan lapsen omaan kansioon.

Kumppanuuskeskusteluja pidetään vuosittain 1-2, tarvittaessa useamminkin. Keskusteluihin valmistaudutaan. Vanhemmat kirjaavat ylös omia ajatuksiaan ja odotuksiaan sekä keskustelevat lapsen kanssa. Henkilökunta valmistautuu keskustelemalla tavoitteista yhdessä. Lapsen toimintaa päiväkodissa on videoitu ennen keskustelua ja video esitetään keskustelutilaisuudessa. Mukana voi olla myös lapsen töitä, haastatteluja tai muita dokumentteja tapahtumista. Keskustelun lopuksi tehdään yhteenveto. Vanhemmilta pyydetään kirjallinen palaute. Henkilökunnasta keskusteluun osallistuneet arvioivat omaa onnistumistaan.

Jokapäiväiset tapaamiset ovat tärkeitä. Ne sisältävät mahdollisuuden tukemiseen, kannustamiseen ja tässä päivässä elämiseen. Vanhemmille halutaan kertoa päiväkodin toiminnasta paitsi näissä kohtaamisissa, viikkokirjeissä, asettamalla nähtävillä dokumentteja, Viesti-lehdessä, [www. sivuilla](http://www.sivuilla).

Henkilökunta arvioi kasvatuskumppanuus tavoitteiden saavuttamista ja tarkentaa tavoitteita yksilöllisemmiksi omien arviointinsa ja vanhemmilta saamansa palautteen avulla. Vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö on jatkuva toiminnan kehittämisen kohde niin työyhteisön kuin jokaisen henkilökuntaan kuuluvan kannalta.

AIKA JA AJATTELU

Lasten ajatukset ja kokemukset ovat sidoksissa aikaan ja ympäröivään maailmaan. Lapsi tutkii maailmaa kaikilla aisteillaan ja mikäli hänen tutkimushaluaan ei lannisteta, hän soveltaa saamiaan kokemuksia uusiin tilanteisiin. Lapsi todella tutkii elämää, rakentaa ja muuttaa, ei vain jäljennä ja toista. Aikuinen voi auttaa lasta löytämään sen viitekehyksen, johon hänen kiinnostuksen kohteensa liittyy. Hän voi auttaa lasta tuomalla kokemusten, elämysten ja materiaalin muodossa uusia haasteita.

Aikuisen toiminta vaikuttaa ratkaisevasti siihen, syntykö keskusteleva, ihmettelyä arvostava ja vuorovaikutusta tukeva ilmapiiri. Tulkitessaan havaintojaan lapsi ryhtyy muodostamaan käsitteitä ja yhteyksiä. Näiden yhteyksien viriäminen on keskeistä ajattelun kehittymisessä. Opitaan oppimaan ja luomaan teorioita.

Usein asioiden merkitysten löytäminen vaatii aikaa. Aikaa tulee antaa ajatteluun, muutoksen huomaamiseen. Asioiden tekeminen ja toisesta näkökulmasta katsominen ovat tärkeitä jokaisen ihmisen kasvulle, mutta ne mahdollistuvat vain, jos niille antaa aikaa. Aikuiselta vaaditaan herkkyyttä ja kykyä heittäytyä lasten ajatuksiin. Muutoksen ja kasvamisen suunta on tärkeä.

TOISILLE JA TOISILTA

Ajattelemisen, omiin kokemuksiin uskomisen ja oman mielipiteen ilmaiseminen vaativat rohkeutta. Kun opimme arvostamaan ja pitämään itsestämme, annamme itsestämme myös muille. Oppiminen yritysten ja erehdysten kautta ja mahdollisuus epäonnistumiseen kuuluvat myös kasvamiseen. Epäonnistumisen kokemukset voivat olla rakentavia, jos niihin liitetään myönteistä suhtautumista, ponnistelun tukemista ja oikeanlaista huumoria.

Lasten keskinäisellä vuorovaikutuksella on tärkeä merkitys lapsen minäkuvan kehitykselle. Lapsen kuva itsestään heijastelee pitkälti sitä, miten hän kokee itsensä muiden joukossa ja millaista palautetta hän on itsestään muilta saanut. Lapset oppivat toinen toisiltaan. Yhdessä he jakavat tietoja, taitoja ja kokemuksia, kyselevät

toisiltaan ja väittelevät. Tätä kutsutaan yhteistoiminnalliseksi oppimiseksi. Yksilö- ja parityöskentelyn rinnalla se on tärkeä työskentelytapa.

Ryhmäoppimisen kautta lapset oppivat tutkimaan ja perustelemaan havaintojaan omista lähtökohdistaan. Lasten pitää tuntea, että he osaavat tehdä ja saavat myös toteuttaa aloitteitaan. Toimimalla yhdessä toisten kanssa lapsi löytää omat ajatukset, vahvuutensa ja oman tapansa oppia. Oman roolin löytyminen vaatii aikaa, erilaisia kokeiluja ja uusia näkökulmia. On tärkeää järjestää tilaisuuksia, joissa voi kokeilla erilaisia rooleja.

Aikuisten tulee jatkuvasti kehittää toiminnan suunnittelua ja omaa ohjaamistaan tukemaan tällaisia työtapoja.

YHTEYS YMPÄRISTÖÖN

Päiväkoti ei ole erillinen, suljettu paikka, vaan yhteydessä ympäröivään maailmaan. On tärkeää lähteä pois päiväkodin seinien sisältä havainnoimaan ja tutkimaan asioita sinne, missä ne tapahtuvat. Lapsen käsitykset ja kokemukset asioista eivät kehity ainoastaan kotona ja päiväkodissa, vaan tarvitaan avoin suhtautuminen koko maailmaan. Haluamme antaa lapsille mahdollisuuden kokonaisvaltaisiin havaintoihin. Lapset oppivat itseään ja maailmaa eivät päiväkotielämää varten.

Ympäristö hahmottuu lapselle vähitellen. Aluksi matka päiväkotiin tulee tutuksi, sitten ystävien kotitalot ja niitä ympäröivät kadut ja puistot. Televisio ja muu media tuovat ympäristöömme vähitellen koko maailman. Myös tapahtumat perheissä, matkat, harrastukset ja vanhempien työt tuovat maailman päiväkotiin. Päiväkoti toimii paikkana, jossa perheet tutustuvat toisiinsa. Haluamme tukea perheiden yhteistyötä ja tehdä tutustumisen mahdollisimman helpoksi. Lasten luottamus omiin kykyihin ja kokemukset erilaisuudesta ja samanlaisuudesta kasvavat, kun lapset tutustuvat toistensa vanhempiin ja vierailevat toistensa luona. Ystävyys lasten välillä syvenee ja näkemys maailmasta paikkana, jossa aikuiset yleisesti välittävät lapsista, saa mahdollisuuden kasvaa. Haluamme tehdä päiväkodista tärkeän osan ympäröivää yhteisöä.

ELÄMYKSIÄ JA PROSESSEJA

Tärkeämpää kuin mitä tehdään, on tapa millä tehdään ja miksi tehdään. Painotamme niitä prosesseja, joita toimintaa toteutettaessa tapahtuu. Oppiminen on kokonaisvaltainen tapahtuma. Tutkiessaan asioita ja tehdessään havaintoja lapsi käyttää kaikkia aistejaan. Elämykset toimivat käynnistäjinä lasten omalle pohdinnalle ja tutkimiselle. Ei ole olemassa vain yhtä ja ainoaa oikeata vastausta, joka pätee kaikissa olosuhteissa. Mielikuvitus ja herkkä kokeminen mahdollistavat kysymyksen entäs jos...

Oppiminen on kumulatiivinen tapahtuma, jossa uuden oppiminen perustuu aikaisemmin omaksuttuun tietoon, omaan kokemukseen ja tehtyihin havaintoihin. Myös tunteet ovat mukana oppimisprosesseissa. Oppijaksi oppiminen vaatii toteutuakseen aikaa.

MIELIKUVITUS JA LEIKKI

Mielikuvitus on asia, jota jokainen meistä tarvitsee elämänsä jokaisena päivänä. Tarvitsemme sitä ratkaistessamme niin päivittäin eteen tulevia pikku ongelmia kuin etsiessämme suuntaa elämämme suurissa kysymyksissä. Haaveet ja unelmat synnyvät mielikuvituksessa. Mielikuvitus avaa ovia, mahdollistaa näkökulmia, joita ilman sitä ei voi saavuttaa. Se on kyky yhdistellä asioita uudella tavalla, oivaltaa uusia yhteyksiä. Mielikuvitus ei ole synnynnäinen ominaisuus, vaan sitä voidaan kasvattaa ja kehittää.

Mielikuvitus on oppimisen edellytys. Oppimistilanteissahan pitää ottaa käyttöön jotain uutta ja yhdistää se aikaisempaan tietoon. Muutoin oppiminen jää ulkoa opitun muistitiedon varaan ilman yhteyksiä muihin asioihin. Mielikuvitus tarjoaa mahdollisuuksia myös muuttumiselle ja muutoksen aikaansaamiselle. Muutos on ihmisen elämässä usein ajankohtainen. Mielikuvitus luo uusia mahdollisuuksia ja mahdollisuuksien näkeminen auttaa toimimaan.

Mielikuvitus tarvitsee kehittyäkseen havaintoja, kokemuksia, elämyksiä. Siihen liittyy paljon satua, magiikkaa, tunteita. Se tarjoaa lapsille omat maagiset keinonsa hallita maailmaansa ja vapauttaa usein hyvin konkreettisistakin esteistä. Se antaa jokaiselle mahdollisuuden itse kokea ja keksiä asioita. Se käynnistää aktiivisia, lapselle tärkeitä omia ajatusrakennelmia ja teorioita.

Leikki on lapsen tärkein persoonallisuutta muotoava toiminta ja keino tutustua itseensä ja maailmaan. Leikin todellinen olemus ei löydy uusista leluista, vaan mielikuvituksen käyttämisestä, kiinnostuksesta heittäytyä uusiin rooleihin ja tilanteisiin. Leikki saa aineksensa ympäröivästä elämästä mutta se ei koskaan sellaisenaan siirry leikkiin. Leikin ominaisuuksiin kuuluu, ettei sen sääntöjä, leikkijöiden oikeuksia ja velvollisuuksia, säätele mitkään auktoriteetit vaan leikkijät itse. Leikkivä lapsuus on persoonallisuuden "sovitushuone", jossa rooleja, naamioita, ilmeitä ja eleitä on mahdollisuus vaihtaa. Leikki on lasten omaa toimintaa, mutta aikuiset voivat tukea sitä arvostamalla leikkiä. Leikki on mahdollisuuksien lähde. Sen todellinen olemus on ystävyydessä, mielihyvässä, turvallisessa olossa, hyväksytyksi ja huomatuksi tulemisessa, uteliaisuudessa ja kiinnostuksessa ympäröivään maailmaan, oikeudessa osallistua sekä rohkeudessa kokea ja luoda itse.

Vironniemen aikuiset ovat herkästi mukana ohjaamassa ja seuraamassa lasten leikkiä. He haluavat olla leikin kehittämisen asiantuntijoita.

Vironniemessä on kehitetty monia aikuisten ja lasten yhteisleikkejä. Tällaisina voidaan pitää myös mattomatkoja. Useiden vuosien ajan on leikitty Pikkukaupunkia. Siihen osallistuu yhtä aikaa koko päiväkotia - aikuiset ja lapset. Pikkukaupungissa voi tapahtua kaikkea sitä, mitä oikeassakin kaupungissa.

TÄMÄ PÄIVÄ

Opetussuunnitelman perusteella laaditaan vuosittain toimintasuunnitelma. Sen lähtökohtien tulee olla kiinni tässä päivässä ja sen suunnitteluun osallistuvat sekä päiväkodin lapset että aikuiset. Kun toimintaa suunnitellaan, aikuiset asettavat tietonsa, taitonsa ja aikansa lasten käyttöön niin, että lähtökohtana on juuri tämä päivä. Ne asiat, joita lapset ovat juuri oppimassa ja joissa he haluavat kehittyä samoin kuin asiat, joista he ovat kiinnostuneet. Suunnittelun tulisi myös avata ovia sellaiseen maailmaan, josta lapset eivät tiedä mitään. Sen tulisi suoda lapselle mahdollisuus kehittää taitojaan ja saada uusia näkökulmia asioihin.

OMA SUUNNITTELU JA AKTIIVISUUS

Haluamme tukea lapsen kasvua aktiiviseksi ja toimivaksi ihmiseksi.

Jokainen ihminen kohtaa elämässään asioita, jotka vaativat suunnittelua ja ratkaisuja. Omat ratkaisunsa on jokaisen löydettävä itse ja siksi on kasvettava löytämään omia mielipiteitä, arvostuksia ja toiveita. Kysyy rohkeutta ajatella itsenäisesti ja uskoa omiin kokemuksiinsa ja aisteihinsa. Tällaisen kehityssuunnan aikaansaaminen vaatii lapsen ja aikuisen tasavertaisen vuorovaikutussuhteen. Aikuisen on kunnioitettava lasta asiantuntijana omassa elämässään, arvostettava tämän mielipiteitä ja ratkaisuja. On tärkeää, että lapsi otetaan mukaan päätöksentekoon ja että hänelle annetaan vastuuta omissa asioissaan.

Lapsen kyky hallita elämäänsä ei kehity vain valmiiksi annetun päiväohjelman avulla. Kyky valita monien vaihtoehtojen joukosta itselle paras vaatii kokemusta omien tekojen seurauksista ja siitä, että asioita tapahtuu. Tämä on pitkä prosessi, jossa lapsen omille suunnitelmille tulisi antaa paljon aikaa.

Jotta aikuiset voisivat tehdä omia valintojaan ja suunnitella työtään, heidän täytyy tietää, mitä lapset ajattelevat, mitä ryhmissä tapahtuu, mitä lapset leikkivät ja tutkivat, mitä keinoja he käyttävät. Aikuisen herkkyyys kokea, kuulla ja havaita lasten maailmaa on oman työn suunnittelussa ensi sijaista. Työtapoja tulee kehittää niin, että on kykyä muuttaa omaa toimintaansa siten, että se edistää muutosta haluttuun suuntaan. Aikuisen on kyettävä nopeisiin, läsnä oleviin ratkaisuihin. Paljon tärkeämpää kuin oikeiden vastausten antaminen on oikeanlaisten prosessien käynnistäminen. Oma aktiivisuus, joustavuus ja halu vaikuttaa muutoksen suuntaan sekä muuttua itse ovat edellytyksiä toimivalle työyhteisölle.

DOKUMENTOINTI JA ARVIOINTI

Dokumentointi tarjoaa aikuiselle ainutlaatuisen tilaisuuden asioiden uudelleen tarkasteluun ja oman työn laadun arviointiin. Se antaa hyvän pohjan suunnittelulle, joka näin perustuu aina aikaisemmin tapahtuneelle ja sen arvioinnille. Pedagogisen dokumentoinnin tavoitteena on jäljittää lapsen ajattelua ja saada näkyville lasten oppimisen prosesseja. Aikuiselle se on tärkeä työssä kehittymisen väline. Sen tulee vaikuttaa pedagogiseen työskentelyyn ja suunnitelmiin. Dokumentointi tuo lapsen ajattelun näkyväksi myös hänelle itselleen ja lapsi tuntee itsensä arvokkaaksi ja mielenkiintoiseksi. Vanhempien kanssa tehtävässä yhteistyössä dokumentoinnin osuus voi olla myös merkittävä. Sen avulla vanhemmat saavat enemmän tietoa päiväkodissa tapahtuvasta toiminnasta ja lapsestaan. Eivät pelkäästään siitä, mitä tehdään, vaan miten lapsi toimii. Vironniemessä kehitetään videointia työn arvioinnin välineenä sekä kasvatuskustelujen kehittämisessä. Lähtiessään päiväkodista lapsella on mahdollisuus saada dokumentit itselleen. Parityöskentely on tärkeä menetelmä arvioinnissa ja suunnittelussa. Pyritään siihen, että jokaisessa projektissa työskennellään pareittain. Työtä seurataan ja kehitetään kirjaamalla toimintaa ja työskentelyä päiväkodissa kehitetyn menettelyn avulla.

OPPIMISYMPÄRISTÖ

Päiväkodin oppimisympäristö, tilat ja materiaalit, vaikuttavat paljon siihen kaikkeen, mitä lapset tekevät. Ympäristö houkuttelee. Mihin? Suhde siihen on aina vuorovaikutteinen. Ympäristö tulee rakentaa niin, että se mahdollistaa itsenäisen toiminnan. Sen tulee kannustaa lasta tekemään asioita, joita hän jo osaa. Lasta opastetaan ympäristön käyttöön ja siitä huolehtimiseen. Tämä tapahtuu yksilöllisesti, tutkimusryhmien toiminnassa tai apulaisparien ja järjestäjien tehtävien kautta. Se, että lapset oppivat toimimaan itsenäisesti ympäristössä, lisää suunnittelun kehittymistä ja vastuunottoa. Mahdollisuus vaikuttaa itse omaan oppimiseensa tukee aktiivisuutta ja rohkaisee harjoittelemaan uusia opittavia asioita ja taitoja. Se houkuttelee kokeiluun ja toimintaan. Aktiiviseen toimintaan houkuttavassa ympäristössä tavarat ovat järjestyksessä ja niillä on vain yksi oikea paikka. Välineet ja tavarat ovat monipuolisia ja erilaisista materiaaleista valmistettuja. Ympäristö ei ole liian valmiiksi rakennettu vaan muunneltavissa. Toimintaan houkutteleva ympäristö herättää uteliaisuutta ja kutsuu kokeilemaan. Lasten toiminnan ja teematyöskentelyn tulee näkyä ympäristössä materiaaleina, dokumentteina ja keskeneräisinä töinä. Hyvä oppimisympäristö tukee erilaisia tapoja oppia. Se tuo oppimista näkyviin. Aikuiset näkevät oppimisympäristön rakentamisen tärkeänä osana opettamis- ja kasvatustavoitteiden suunnan mukaisen toiminnan tukemista. Ympäristön toimivuutta ja lasten toimintaa siinä, tarkkaillaan aktiivisesti. Lapsille tuodaan uusia välineitä tutkimustoimintaan ja leikkiin sen mukaan mistä halutaan heidän kiinnostuvan. Ympäristön yllättäväkin muunteleminen tarjoaa herätteitä keskusteluihin, elä-

myksellisiä aistikokemuksia ja mahdollisuuksia tukea lasten keskeistä yhteistyötä ja avunantoa.

Oppimisympäristöstä huolehtiminen ja sen vuorovaikutuksellinen käyttö vaativat jatkuvaa aktiivista toimintaa aikuisilta.

Hyvä ympäristö on käyttäjiensä näköinen, viihtyisä, esteettisesti mielenkiintoinen, omanlaisensa. Yksityiskohtat puhuttelevat ja luovat merkityksiä. Merkitysten kautta syntyy kiintymystä. Meidän päiväkotit.

Oppimisympäristöömme kuuluu myös päiväkodin ympäröivä maailma. Se tarjoaa lukuisia mahdollisuuksia tutustua asioihin ja ilmiöihin niiden luonnollisessa paikassa. Kuljemme kaupungilla ja toreilla, käymme museoissa ja taidenäyttelyissä. Retket merenrantaan, metsiin ja puistoihin tarjoavat monenlaisia mahdollisuuksia. Lasten on saatava rauhassa olla mukana, tarkkailla ja hankkia kokemuksia ja mielikuvia kaikilla aisteillaan. Se kiinnittää opittavat asiat maailmaan. Ja elämäänhan varten me opimme.

TYÖMENETELMÄT

LENTÄVÄ MATTO

Jokainen lapsi aloittaa yhteisen taipaleemme rakentamalla itselleen lentävän maton. Se on taikaesine, jonka avulla pääsee tutustumaan maailmoihin, jonne muutoin kenties ei olisi pääsyä ja joissa kaikki ei ole niin kuin ensiksi luulee. Lentävät matot nousevat lentoon vähitellen, kun niitä oppii käyttämään. Ohjaajan on ensin hankittava itselleen mielikuvituksen käyttövoima. Matkustamme teeman puitteissa hankimaan tietoa, tapaamaan tietäjiä, ratkomaan arvoituksia tai mitä ikinä keksimmekään. Matkamme suuntautuvat oikeisiin maihin ja tapahtumiin tai mielikuvituspaikkoihin. Satu ja todellisuus sekoittuvat ja luovat näin uusia ajatusmalleja ja mahdollisuuksia

Lentävä matto symbolisoi myös sitä yhteistyötä, joka alkaa perheiden ja päiväkodin välillä konkreettisesti maton rakentamisesta. Maton tekoon tarvitaan kaikkia osapuolia.

Jokaisen oma lentävä matto kuvastaa myös häntä itseään. Jotta matto valmistuisi, täytyy tehdä valintoja ja päätöksiä. Valinta voi aluksi olla vaikeaa, mutta vähitellen maton valmistuessa lapsi oivaltaa jotain valinnan merkityksestä ja oman mielipiteen löytämisen tärkeydestä.

MATON SYNTY

Matot seuraavat mukana kaikkialle. Päiväkodissa ne ovat aina lasten saatavilla. Maton rakentaminen alkaa, kun lapset tuovat kotoa valmiiksi leikattuja tilkkuja. Ne voivat olla muistoja vauva-aikaisesta peitosta, siskon yöpuvusta, äidin kesähaameesta tai ehkä yhteisestä retkestä kangaskauppaan tai tilkkuvakalle. Aluksi jokainen lapsi painaa itse kuvion kolmeen valkoiseen tilkkuun. Ensimmäiseen tulee oma nimi. Toiseen tehdään itse keksitty tähtikuvio, jonka avulla on hyvä suunnistaa. Kolmanteen tilkkuun painetaan sen eläimen kuva, jonka matkaaja haluaa mukanaan.

Jokainen lapsi rakentaa oman mattonsa itse. Hän aloittaa suunnittelun edessään tyhjä pohjakangas ja suuri kori. Kaikkien lasten kankaat sekoitetaan samaan koriin, jotta lapset saisivat vapaasti valita eikä heidän tarvitsisi valita juuri niitä tilkkuja, joita vanhemmat suosivat. On tärkeää, että matosta tulee juuri sellainen kuin lapsi itse haluaa. Päiväkodin aikuinen on hienovaraisesti mukana auttamassa lasta eteenpäin tekemällä kysymyksiä ja kannustamalla valintaan ja harkintaan.

Kun matto on saatu ensi kerran kootuksi, sitä tarkastellaan yhdessä. Onko matossa nyt kaikki, mitä lapsi tarvitsee? Onko se juuri hänen mattonsa? Miellyttääkö se silmää? Lapsi kenties haluaa muuttaa ja vaihtaa joitakin tilkkuja tai suunnitella jonkin kohdan aivan uudelleen. Valmiiksi suunniteltu matto kiinnitetään tilkku tilkulta pohjakankaaseen ja viedään kotiin, jossa kotiväki ompelee palat yhteen. Maton toteu-

tukset vaihtelevat suuresti, mutta uuden lentävän maton ilmestyminen päiväkotiin on aina riemullinen hetki.

TEEMOJEN PUNAINEN LANKA

Päiväkodin toiminta rakentuu vuosittain tietyn teeman ympärille. Olemme ottaneet käyttöön vähintään vuoden kestävät teemat, koska elämyksellinen toiminta ja asioiden kasvaminen merkityksellisiksi vaatii aikaa ja monia kokemuksia. Teematyöskentely mahdollistaa tutkittavien asioiden monipuolisen ja kokonaisvaltaisen tarkastelun. Valittu teema on kuin seikkailutarina tai matka tuntemattomaan maahan.

Matkaajat valitsevat itse reittinsä, mutta joutuvat joskus myös yllätysten ja ongelmien eteen. Hyvä teema on läsnä ympäristössä ja jokapäiväisessä elämässä. Se sisältää mahdollisuuden muutoksen tarkkailuun ja miksi - ja miten – kysymyksiin. Se tarjoaa myös mahdollisuuden elämyksiin ja kaikkien aistien käyttöön.

Teematyöskentelyssä on mahdollista lähestyä kaikkia hyvän oppimisen tunnusmerkkejä. Sen avulla oppii pohtimaan, jakamaan tietoja, ottamaan selvää, ratkaisemaan ongelmia ja näkemään, että yksi asia vie toiseen. Sen puitteissa on mahdollista käyttää leikin rajattomia keinoja, mutta myös tutkijan systemaattisia työtapoja.

Lentävä matto-matkat ja muut seikkailut vievät teemaa eteenpäin ja antavat uusia kokemuksia ja näkemyksiä. Kaikki seikkailut ovat yhteisiä roolileikkejä, joissa myös aikuiset leikkivät mukana. Kulloiseenkin teemaan synnytyt roolihahmot saattavat olla mukana toiminnassa usean vuoden ajan.

TUTKIMUSRYHMÄT

Vironniemessä kaikki lapset kuuluvat tutkimusryhmiin. Yhdessä ryhmässä on 5-6 samanikäistä lasta. Tutkimusryhmätoiminnan tavoitteena on tarjota lasten ajattelulle peili, jotta oma ajattelu saa uusia haasteita kohdatessaan toisten ajatuksia. Pienessä ryhmässä tarvitaan jokaisen osallistumista ja aikuisella on ohjatessaan mahdollisuus käyttää ryhmää resurssina jokaisen yksilön kohdalla.

Lapset oppivat myös, että ryhmän yhteinen menestyminen edellyttää jokaisen panosta, vastuunottoa siten, että jokaisen vahvuudet pääsevät vuorollaan esiin.

Tutkimusryhmät työskentelevät ongelmakeskeisesti, niin että yhteisellä toiminnalla pyritään saamaan ratkaisu johonkin kysymykseen. Pienempien lasten kohdalla on usein kysymys kommunikaation ja yhdessä tekemisen opettelusta. Myös havaintotoiminnan kehittyminen ja eriytyminen sekä havaintojen kuvaaminen ovat tärkeitä seikkoja. Isompien ryhmätehtävissä korostuu myös keskustelun ja väittelyn syntyminen. Tutkimustehtävät sisältävät toimintaa, havainnointia, vertailua, luokittelua ja käsitteiden muodostamista. Tutkimustuloksista kerrotaan sanoin, kuvin ja esityksin.

IKÄRYHMÄTOIMINTA

Tutkimusryhmien lisäksi lapset toimivat ikäryhmissä. Päiväjärjestyksessä aika tähän toimintaan on usein lounaan jälkeen noin kahden tunnin ajan. Päivittäin harjoitellaan erilaisia puhkeamassa olevia taitoja. Aikuiset suunnittelevat toimintaa juuri sen ryhmän erityistarpeiden ja jokaisen ryhmässä olevan lapsen yksilöllisten tarpeiden pohjalta.

Ikäryhmätoiminnassa tuetaan erityisesti lasten kielellistä kehitystä, matemaattista ajattelua, ja aktiivista käsillä tekemistä. Draamatyöskentely, satujen kertominen, yhteisleikkien opettelu, pelaaminen toistuvat ohjelmassa. Taitavat kädet saa käyttämällä joka päivä kyniä, saksia, maaleja, savea ja muita materiaaleja. Jatkuva iloinen tekeminen tekee mestarin.

Konkareiden eli kolmevuotiaiden toiminta koostuu yhdessäolosta, leikeistä ja saduista, vuorovaikutustaitojen opettelusta, sanavaraston kartuttamisesta. Nestoreiden eli neljävuotiaiden toiminta keskittyy erilaisten materiaalien työstämiseen ja kokemuksiin oman jäljen jättämisestä. He harjoittelevat käden ja silmän yhteistyötä ja havaintojensa siirtämistä tähän työskentelyyn. Lasten ideoista syntyvät leikit ovat tärkeitä ja niitä yhdistetään usein muuhun toimintaan. Kertomisen taidot ovat tärkei-

tä. Nestorit voivat tehdä vaikka oman satukirjansa. Viskarit eli viisivuotiaat saavat matkaansa kielellä herkuttelua, päättelykykyä ja tarkkaavaisuutta vaativia tehtäviä. Heidän kanssaan tehdään paljon pieniä esityksiä ja rohkaistaan ilmaisua. Eskarit eli kuusivuotiaat jatkavat samaa niin pitkälle kuin kulloisenkin ryhmän kiinnostus ja taidot yltävät. Eskarit tekevät myös yhteistyötä koulun ensimmäisen ja toisen luokan kanssa. Näin pyritään joustavaan koulun aloitukseen, jossa kouluun siirtyminen olisi luonteva jatke opiskelulle.

Jokaisella ikäryhmällä on viikoittain oma liikuntatuokio. Konkareilla ja nestoreilla Vironniemessä ja viskareilla ja eskareilla seurakunnan salilla.

TEEMAKANSIOT

On hyvä, jos voi seurata omaa kehittymistään ja kasvamistaan. Aina keväällä valmistamme kullekin lapselle teemakansion, jossa on muistoja sen vuoden toiminnasta. Keräämme talteen lasten satuja ja kertomuksia, piirustuksia, muistiinpanoja ajatuksista ja kuvauksia toiminnasta. Valokuvaamme ja dokumentoimme lasten toimintaa koko toimintavuoden ajan.

VIESTI-LEHTI

Vironniemessä julkaistaan Viesti-lehteä. Siinä kerrotaan päiväkodin toiminnasta ja siihen liittyvistä ajatuksista ja asioista. Viesti haluaa edistää keskustelua, uusien ideoiden syntyä ja yhteisten asioiden hyväksi toimimista. Jokaisessa numerossa julkaistaan lasten haastatteluja sekä esitellään lasten tutkimusryhmätoiminnan tuloksia ja kuvauksia. Viestiä toimitetaan yhdessä lasten, vanhempien ja henkilökunnan kanssa.

APULAISPARIT JA LASTEN KOKOUKSET

Päiväkodista voi tulla yhteisö, jossa eri-ikäiset toimivat yhdessä toisistaan ja yhteisistä asioista huolehtien. Vanhemmat lapset saavat kokemusta omasta kasvamisestaan ja osaamisestaan. Nuoremmille lapsille he toimivat luonnollisina esimerkkeinä ja auttajina. Päiväkodin aikuiset rohkaisevat eri-ikäisten yhdessä toimimista ja järjestävät tilaisuuksia siihen. Tällaisia ovat esimerkiksi päiväkodin arkeen ja jokapäiväisiin töihin osallistuminen tai asioiden tekeminen yhteiseksi tai toisten hyväksi. Kun lapsi selviytyy itse arkirutiineista tai osallistuu päivän töihin, hän kiinnittyy yhteisön jäseneksi, osaksi meitä. Tarvittaessa lapset voidaan ohjata auttamaan toinen toisiaan, mikä vahvistaa lasten välistä luottamusta. Lapset kokevat haastavina erilaiset työtehtävät ja päätöksenteon, myös aikuisilta se kysyy kypsyyttä.

Jokaisella lapsella on oma apulaispari, jonka kanssa työskennellään yhdessä yksi toimintavuosi. Apulaispareilla on erilaisia jatkuvia tehtäviä. Parista toinen on usein vanhempi, joka opastaa pienempäänsä. Myös retkillä apulaiset huolehtivat toisistaan.

Lasten kokouksissa keskustelemme toiminnasta eri-ikäisten lasten kanssa yhdessä. Kokouksissa opitaan aktiivisuutta, ehdottamista ja päätöksen tekoa, jolloin eri-ikäisten yhdessäolo luo erilaisia näkökulmia. Aikuiset rohkaisevat lapsia tekemään ehdotuksia toiminnasta ja yrittävät myös mahdollistaa niiden toteutumisen. Tavoitteena on yhdessä luotu ilmapiiri, jossa uskalletaan tehdä esityksiä ja jossa niihin suhtaudutaan vakavasti. Jokainen tuntee olevansa tärkeä yhteisessä tekemisessä ja edistää omalta osaltaan yhdessäolon onnistumista. Lasten kokouksissa opetellaan oman mielipiteen ilmaisemista sekä erilaisten mielipiteiden sallimista ja arvostamista. Pohdimme asioiden syitä ja seurauksia ja keskustelemme niiden vaikutuksesta. Tavoitteena on ymmärtää jokaisen yksilöllisyyttä, mutta myös yhteistyön ja toisten huomioon ottamisen merkitystä. Lasten kokouksilla halutaan edistää kuuntelemista, tasa-arvoista ilmapiiriä, rohkaistaan välittämiseen ja kiintymiseen.

RETKET, JUHLAT, SEIKKAILUT

Koska lapsille halutaan antaa välittömiä havaintoja ja aitoja kokemuksia, täytyy päiväkodin toimintaan sisällyttää paljon retkiä ja tutustumiskäyntejä. Ne liittyvät usein

teemaan, mutta voivat olla myös muita ympäristön tarjoamia mielenkiintoisia mahdollisuuksia. Käymme paljon näyttelyissä, teattereissa, elokuvissa, museoissa, konserteissa ja tapahtumissa.

Liikuntasuunnitelmiin kuuluu viikoittaisten liikuntahetkien lisäksi luistelua, hiihtoa, uinti- ja pyöräretkiä ym. Lasten merkkipäiviä juhliitaan kerran kuukaudessa. Balderin iltamat ovat vuotuinen tapahtuma, jossa eskarilaiset, koululaiset ja henkilökunta esittävät näytelmän.

Vuoden aikojen ja luonnon kokeminen on parhaimmillaan retkillä maaseudulle ja metsään. Syksyisin eskarit vaeltavat Nuuksion metsässä, käydään tutkimassa syksyn värejä ja ilman kuulautta. Talvella pulkkamäet ja lumileikit kutsuvat.

Toukokuussa juhlimme kevättä leirillä, jossain metsän keskellä...Viskarit ja eskarit vaeltavat yhdessä huutamaan keväthuutoaan metsään.

Vironniemi haluaa aktiivisesti yhteistyötä eri alojen taiteilijoiden kanssa jotta lapset saisivat mahdollisuuksia työskennellä heidän kanssaan. Pyrimme vuosittain järjestämään erilaisia liikunta-, teatteri- tai kuvataideprojekteja, jotka liittyvät usein teemaan. Olemme tehneet myös useampia yhteisprojekteja Kiasman kanssa. Lasten töiden näyttelyt ja julkaisut ovat tärkeitä. Niiden avulla me haluamme herättää myös yleistä mielenkiintoa lasten asioihin.

AINUTLAATUISUUS JA YKSILÖLLISYYS – KAIKEN PERUSTA

Päiväkodin koko toiminnan perustehtävä on jokaisen lapsen yksilöllisen ja ainutlaatuisen kasvun tukeminen. Jokaiselle lapselle laaditaan oma varhaiskasvatuksen suunnitelma yhdessä vanhempien kanssa.. Henkilökunnan yhteisissä kokouksissa keskustellaan ja suunnataan toimintaa myös yksittäisten lasten näkökulmasta. Toiminnan dokumentoinnissa ja arvioinnissa pyritään pääsemään jokaisen yksittäisen lapsen kokemuksiin.

Toisinaan tuen tarve on erityinen. Tuen muoto ja määrä sovitetaan yksilöllisesti lapsen tuen tarpeisiin. Tällöin tarvitaan erityispedagogista osaamista ja päätöksiä rakenteellisista tukitoimista. Päiväkodin henkilökunta hankkii koulutusta ja suuntaa toimintaa niin, että se mahdollistaa erityisen tuen toteutumisen päiväkodin arjessa. Erityisyys otetaan huomioon myös ympäristön suunnittelussa.

Yhteistyökumppanina on päivähoidon kiertävä erityisopettaja, joka auttaa kuntoutussuunnitelman laadinnassa ja on mukana lasta koskevissa neuvotteluissa ja tukitoimien miettimisessä. Yhteistyötä tehdään aktiivisesti kaikkien lasta kuntouttavien tahojen kanssa. Toimintaa arvioidaan ja suunnataan useaan kertaan vuoden aikana.

Päiväkodin muita yhteistyökumppaneita ovat mm. lastensuojelu, neuvolan terveydenhoitajat, perheneuvola, terveyskeskuspsykologi.

AIKUISTEN TYÖTAVAT, JATKUVA KEHITTÄMISEN KOHDE

TIIMITYÖ

Vironniemen aikuiset muodostavat moniammatillisen työtiimin, jossa jokaisen työpanos on tärkeä osa yhteisten tavoitteiden muodostamista ja toteuttamista. Kokemusten, ajatusten ja asioiden jakaminen on tiimityön onnistumisen ydin. On tärkeää tietää, missä mennään ja kuka tekee milloinkin mitä. Tarvitaan kykyä sijoittaa itsensä kokonaisuuteen ja myös itsenäistä vastuuta. Siksi työajan suunnittelussa on hyvä löytää aikaa suunnittelulle, kokemusten vaihdolle ja pohtimiselle niin että kaikki voivat siihen osallistua. Keinoja tämän saavuttamiseen ovat erilaiset työryhmät, viikoittaiset kokoukset, koulutus- ja suunnittelupäivät sekä asioiden hyvä valmistelu. Työstä nousevat kehittämiskohteet suuntaavat koulutuksen järjestämistä ja tiimi asettaa itselleen ammatillisen osaamisen tavoitteita ja arvioi toimintaansa. Projekteissa pyritään parityöskentelyyn ja pareja vaihdetaan niin että kaikki toimivat toistensa kanssa. Haluamme antaa lapsille kuvan välittävistä, kuuntelevista aikuisista,

jotka ovat erilaisia, mutta kykenevät toimimaan yhdessä. Tiimityön onnistumiseen tarvitaan kaikkien aikuisten kykyä löytää jokaisesta päivästä se tärkein asia sillä hetkellä. Työn hyvä suunnittelu auttaa ottamaan hetket haltuun ja tekemään oikeita valintoja.

Kaikki kuuluu kaikille. Kaikki aikuiset ovat Vironniemen aikuisia ja kaikki lapset Vironniemen lapsia.

KOHTAAMISIA

On tärkeätä, että lapsella on tunne siitä, että hänet huomataan. Aikuisilta se vaatii taitoa pysähtyä ja olla läsnä, ei vain paikalla. Kohtaaminen on kiinnostusta, tasa-puolista kohtelua, elämän läsnäoloa. Siihen vaikuttaa se, millä tavalla puhuu, miten käyttää kieltä ja eleitä, miten arvostaa toisia ihmisiä. Siinä korostuu positiivisten asioiden huomioiminen ja löytäminen jokaisessa (lapsessa, perheessä, hetkessä) ja kunnioitus toista kohtaan.

Tavoitteemme on tukea lapsissa vahvuuksia, iloita jokaisen kanssa onnistumisista. Haluamme kannustaa ja kehua, emme arvioida ja kritisoida.

TUTKIMUSRYHMIEN OHJAAMINEN

Tutkimusryhmien kanssa työskennellessä tulee pyrkiä siihen, että ryhmä työskentelee yhdessä. Näin lapsilla on mahdollisuus oppia toinen toisiltaan. Aikuisten työtavat ja ohjaaminen vaikuttavat että lapset voivat löytää uudenlaisia rooleja ja oppia uudenlaisia tapoja kohdata asioita. Aikuiselta vaaditaan herkkyyttä ja kykyä heittäytyä lasten ajatuksiin sekä aikaa ja malttia vastausten, ajatusten ja kysymysten odottamiseen. Jokainen kehittyy omaan tahtiinsa, mutta oikeanlainen tuki ja ohjaus on erittäin tärkeää. Aikuisten tulee huomioida lasten erilaiset tavat oppia. Lapset ovat läsnä juuri siinä hetkessä omana itsenään, mutta aikuisen työssä tulee näkyä myös menneisyys ja tulevaisuus, jonka suuntaan tämä hetkikin vaikuttaa. Aikuisten tulee opetella tunnistamaan ajattelun merkkejä ja olemaan läsnä muutoksen suunnassa. Useat asiat ovat pitkiä prosesseja. Meidän toimintamme tukee jonkin suunnan vahvistumista prosessien aikana.

Tutkimusryhmätoiminnassa aikuinen opettaa toimintatapoja, mutta lasten omassa toiminnassa aikuinen pysyy aktiivisesti taustalla. Edellisen kerran tapahtumat vaikuttavat aina seuraavan työskentelykerran suunnitteluun. Tutkimusryhmien ohjaamisen ja toiminnan suunnittelun pohjana toimivat jo tehdyt, dokumentoidut projektit ja niiden purkaminen. Yhteisissä kokouksissa keskustellaan ohjaamisesta ja arvioidaan aikuisten toimintaa tutkimusryhmätyöskentelyssä.

OPPISISÄLLÖT

MAAILMAN TUTKIMINEN

Vironniemessä lapset oppivat tutkimaan maailmaa erilaisten teemojen kautta. Valittavan teeman tulee olla riittävän monipuolinen ja yhteydessä asioihin, jotka kullakin hetkellä tuntuvat tärkeiltä ja merkityksellisiltä.

Teemassa näkyy aika, menneisyys, nykyisyys ja tulevaisuus sekä ympäröivä maailma. Teemojen avulla lapsi rakentaa ja laajentaa maailmankuvaansa, kokemuksiin ja käsityksiin itsestä ja maailmasta.

Teeman välityksellä tutustutaan ympäristöön ja sen tapahtumiin. Rakennetun ympäristön lisäksi tärkeitä teeman sisältöjä ovat luonto ja sen tapahtumat sekä taide sen eri muodoissa.

Luonto tarjoaa ehtymättömän aarreaitan tarkkailulle, havainnoinnille ja herkälle kokemiselle. Sen kauneus vastakohtaisuuksineen lumoo. Luonnossa kulkiessa voi myös oppia monia elämän perusasioita sekä syy- ja seuraussuhteita. Taiteessa on mahdollista lähestyä ihmisen sisimpiä alueita ja välittää emotionaalisia kokemuksia.

Taide helpottaa samastumista toisen ihmisen tilanteeseen. Se herkistää vastaanotamaan kauneutta ja herättää halun suojella sitä, minkä kokee arvokkaaksi ja kalliiksi.

Maailmaa tutkiessaan tutkija tarvitsee välineitä asioiden kertomiseen. Samaa teema voidaan käsitellä eri aihepiirien kautta, jolloin jokaisella lapsella on mahdollisuus löytää sopivin tapa ilmaista itseään.

TUTKIJAN TYÖVÄLINEET

Tutkija tarvitsee uteliasta mieltä, kykyä kuvitella uusi tilanne, halua ratkaista ongelmia ja aktiivista asennetta. Monet taidot helpottavat tutkimista ja oppimista eteenpäin.

Lapsi oppii työssään matemaattisia käsitteitä. Hän mittaa, vertailee, luokittelee, laskee ja käyttää päättelykykyään. Aikuinen voi suunnitella teemaan tehtäviä, joissa juuri opeteltavissa olevia taitoja tarvitaan ja näin ollen asiat opitaan oikeissa käytännön yhteyksissä.

Puheen kehittyessä lapsi oppii ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan toisia. Havaintoja voidaan tarkentaa yhä kuvaavammalla ja tarkemmalla ilmaisulla. Sadut ja tarinat monipuolistavat kerrontaa ja lisäävät mielikuvitusta. Tarve merkitä muistiin muuntuu vähitellen kirjoittamiseksi. Lukeminen ja kirjoittaminen mahdollistavat uuden ulottuvuuden.

Tutkija tarvitsee myös taitavia käsiä. Erilaisilla tavoilla kuvataan havaintoja ja saadaan käyttöön silmän, käden ja havaintojen yhteys. Eläytyminen on tärkeää uusien asioiden sisäistämiseksi. Omien kokemusten ilmaisemista voi harjoitella liikunnan, musiikin, teatterin ja kuvataiteen keinoin.

Kaikkeen, mitä teemme sisältyy tulkinta jostain. Kaikki on matkaa johonkin. Maalaus ei ole vain maalaus, vaan kaikki se kokemus, joka asiasta on. Toivomme, että jokainen löytää omat sanansa ja omat kuvansa omista kokemuksistaan.

OPPIMAAN OPPIMINEN - PÄÄTTYMÄTÖN TARINA

ESIOPETUSVUOSI VIRONNIEMESSÄ

Esiopetusikäisten lasten kanssa työskentely perustuu samanlaiseen oppimiskäsitukseen kuin nuorempien lasten kanssa työskentely. Oppija itse on subjekti ja toimija. Hän ohjaa opetussuunnitelman etenemistä ja muotoutumista toimimalla. Opetussuunnitelman perusteet ovat juuri sen hetkissä lapsissa, heidän kiinnostuksissaan ja kokemuksissaan. Opettajan tehtävä on herkästi havainnoida kulloisiakin tilanteita ja löytää niistä aineksia seuraaville toiminnoille. Hänen tulee järjestää sellaisia kokemuksia, toimintatapoja ja toimintaympäristö, jotka vievät oppimista ja ajattelua eteenpäin. On tärkeää antaa lapsille myönteinen kuva itsestään oppijoina ja toimijoina.

Lapsilta kysytään, mitä he haluavat oppia. Vuosittain näistä lasten asettamista tavoitteista tehdään lista, joka muodostaa esiopetuksen opetussuunnitelman rungon. Yhdessä työskennellen etsitään prosesseja, joissa oppiminen voidaan tehdä näkyväksi myös oppijalle itselleen.

Aikuiset järjestävät tilaisuuksia monenlaisten taitojen harjoitteluun. Näitä ovat havaintojen teko, päättely, vertailu, oletusten tutkiminen, luokittelu, suunnittelu, kysymysten asettelu ja tietojen etsiminen. Harjoitetaan myös muistia, pitkäjänteisyyttä ja merkitysten löytämistä. Taitoihin kuuluvat monet erilaiset asiat kielellisellä ja matemaattisella alueella sekä motoriikassa, ympäristön tutkimisessa ja ilmaisussa.

Teematyöskentely on tärkeällä sijalla myös esiopetuksessa. Kuusivuotiailla teematyöskentelyssä korostuu monenlaisten eri näkökulmista ja mielipiteistä löytyvien vastausten etsiminen. Lapsille avataan dynaamisen tiedon käsitettä. Tieto on muuttuvaa, riippuvaista olosuhteista ja näkökulmista. Tämä edellyttää pitkäjänteisiä projekteja, joissa saman kysymyksen parissa työskennellään tarpeeksi kauan. Ajat-

telun kehittäminen vaatii paljon pohdintaa ja sille on varattava aikaa. Monet sosiaaliset taidot ovat tärkeällä sijalla. Niiden kehittymistä seurataan yhdessä lasten kanssa. Heille pyritään antamaan valmiuksia tiedostaa oman toimintansa vaikutuksia ja saada haltuunsa erilaisia tapoja toimia tilanteen mukaan. Esiopetusryhmässä tuetaan lasten ystävyyttä, toisten kuuntelemista, yhdessä toimimista ja huolenpitämistä toisista. Keskustelut ja omien mielipiteiden löytäminen ovat tärkeällä sijalla. Esikoululaisilla on paljon tietoja ja taitoja, joissa he voivat opastaa pienempiään. Tähän annetaan tilaisuus mm. parityöskentelyssä. Lapsille varataan paljon aikaa oman toiminnan suunnitteluun ja leikkiin. Haluamme tukea itsenäisyyttä ja aktiivisuutta suunnittelemalla ympäristöä niin, että lapset voivat mahdollisimman hyvin itse toteuttaa suunnitelmiaan. Päiväkodin esiopetus perustuu Helsingin esiopetuksen suunnitelmaan (2001).

YKSILÖLLISYYS

Myös esiopetuksessa tärkein asia on jokaisessa lapsessa tapahtuva yksilöllinen kehitys. Lapsen esiopetuksen suunnitelmat kirjataan yhdessä vanhempien kanssa. Erityisen tuen tarpeessa oleville lapsille tukitoimet kirjataan tähän suunnitelmaan. Lapsen kanssa työskentelevät aikuiset hankkivat tietoa ja koulutusta mahdollistaakseen integroidussa toiminnassa suunnittelun ja toiminnan toteutuksen niin että se ottaa huomioon erityisen tuen tarpeessa olevat lapset. Hankitaan tarvittavaa materiaalia ja suunnitellaan ympäristö toimintaa tukevaksi. Toimintaa voidaan eriyttää tai järjestää yksilöllisiä toimintatuokioita. Lapsilla, joilla on suomi toisena kielenä, käytetään tukena Helsingin päivähoidon Suomi toisena kielenä-suunnitelmaa. Päivähoidon kiertävä erityisopettaja on mukana suunnitelmien laadinnassa ja toiminnan arvioinnissa. Syksyisin pidetään erityisopettajan ja esiopetusryhmän henkilökunnan välinen oppilashuoltopalaveri esiopetuksen toimintasuunnitelman kirjaimien yhteydessä. Päiväkodin henkilökunta pitää aktiivisesti yhteyttä lapsen muihin tutkimus- ja kuntoutustahoihin.

YHTEISTYÖTAHOT

Vironniemen päiväkotitoimi on jo pitkään tehnyt tiivistä yhteistyötä Kaisaniemen ala-asteen kanssa. Alueen esiopetusta antavien päiväkotien ja Kaisaniemen ala-asteen välille on laadittu yhteistyösuunnitelma, joka tarkennetaan vuosittain. Yhteisiä kokouksia on 2-3. Vironniemen esikoululaiset tutustuvat kouluympäristöön työskentelemällä yhden aamupäivän viikossa koulun tiloissa. Yhteistyösuunnitelmaan kirjataan 5-6 yhteistä toimintapäivää. Tällöin esikoululaiset opiskelevat yhdessä 1-2 -luokkien kanssa erilaisten projektien parissa yhteistoiminnallisissa ryhmissä. Alueella toimii esiopetuksen oppilashuoltoryhmä. Siihen kuuluvat puheenjohtajana alueen päivähoitopäällikkö ja edustajat lastensuojelusta, terveydenhuollosta, perheneuvolasta.

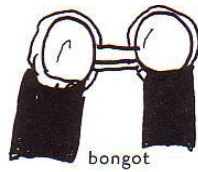
KOULULAISTEN ILTAPÄIVÄTOIMINTA

Vironniemessä on myös koululaisten iltapäivätoimintaa. Siihen osallistuvat lähinnä Vironniemen päiväkodissa olleet lapset.

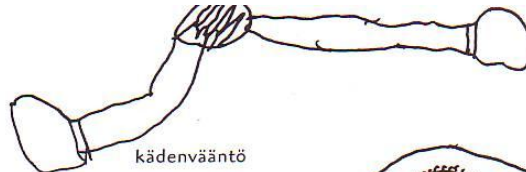
Koululaiset osallistuvat leikkeihin ja teemoihin, jotka yhdistävät heidät päiväkodin muuhun toimintaan. Haluamme antaa lapsille aikaa leikille, tarinoille ja kasvamiselle. Vastuu omasta ajasta, toiminnasta ja päätöksistä kasvaa vähitellen. Haluamme, että lapsille syntyy kokemus omasta kasvamisestaan ja oppimisestaan. Sitä tukee se, että saa kasvaa ja olla samassa paikassa samojen aikuisten kanssa pitkän ajan.

Koululaisten toimintaan sisältyy paljon sellaisten taitojen opettelemista, jotka edesauttavat itsenäistä selviytymistä jatkossa. Niitä ovat mm. kulkeminen ympäristössä, välipalan teko, tavaroista huolehtiminen ja ilman aikuista toimiminen. Koululaiset tekevät paljon retkiä. Iltapäiviin kuuluu runsaasti liikuntaa ja ulkoilua. Liikuntaharrastuksiin pyritään ohjaamaan myös tutustumalla erilaisiin mahdolli-

suuksiin. Koululaiset ovat itse mukana, kun heidän omaa ohjelmaansa suunnitellaan. Lastenkokoukset ovat se areena, jossa yhdessä mietitään tulevia tapahtumia ja jossa aikuiset kirjaavat lasten ehdotuksia muistiin. Kaikessa tuetaan sitä, että lapsille syntyisi omia kiinnostuksen kohteita. Toiminta pyritään pitämään monipuolisena ja uusia kokemuksia avaavana.

bongot

kädenvääntö

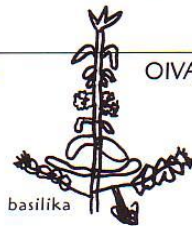
silmä

patonki

Avainasioita, jotka syntyvät tavassa tehdä

Lähtökohta	Tavoite	Näky toiminnassa
<i>Sille, joka kuvittelee, kaikki on mahdollista</i>	MIELIKUVITUS	leikit, sadut, matkat, mielikuvat, ilmaisuaineet, monenlaiset ratkaisut, entäs jos...
<i>Luottamus itseen ja toisiin syntyy tekojen, yhdessä elämisen kautta</i>	AKTIIVISUUS	oikeus tehdä itse, kokea itse, oikeus osallistua ja tehdä tärkeitä jokapäiväisiä mutta myös ainutkertaisia juttuja aikuisten ja toisten lasten kanssa, suunnittelun oppiminen, innostaminen omiin ideoihin ja niiden toteuttamiseen, omat ratkaisut, yritys ja erehdys
<i>Perustuu mahdollisuuteen vaikuttaa, alkaa arkipäivästä</i>	VASTUU	lasten kokoukset, yhdessä tekeminen, oikeus osallistua, mahdollisuus kokea omien tekojensa seurauksia
<i>Usko omiin kokemuksiisi, etsi oma itsesi</i>	ROHKEUS	keskustelut, mielipiteiden etsiminen, aikuisten rohkaisu aitoihin kokemuksiin, oman erilaisuuden tunnistaminen, itsestä huolehtiminen
<i>Kaiken perusta</i>	YSTÄVYYS	lasten kokoukset, leikki, aikuisten esimerkki, kuuntelu, välittäminen, tunteiden ilmaisu, auttaminen, apulaisparit
<i>Kaikki kanavat auki</i>	HERKKYYS	luonnon ja ympäristön tarkastelu, kaikkien aistien kokemukset, sallivuus, tulkintojen erilaisuuden etsiminen, monien ilmaisuotojen käyttäminen
<i>Ilo ja myönteisyys, mahdollisuus epäonnistua</i>	HUUMORI	jokainen lapsi on ilonaihe joka päivä aikuisille ja toisille, aikuisten esimerkki, ilo, kunnioittaminen
<i>Jokainen on oman elämänsä sankari, muutoksen mahdollistaminen</i>	USKO JA TOIVO	kokemukset oppimisesta, aikuisten positiivista kasvua tukeva asenne ja toiminta, mahdollisuuksien maailman avaaminen, kasvaminen muutoksen mahdollisuuteen
<i>Kaikki ei ole sitä miltä näyttää</i>	UTELIAISUUS	aikuisten kyky kuunnella ja tehdä kysymyksiä, tutkimustehtävät, mattomatkat, monenlaisten ratkaisujen mahdollisuudet, oppiminen on aktiivista etsimistä, tarkkailu, havainnointi
<i>Ajattelu alkaa ihmetyksestä</i>	OIVALTAMINEN	oikeus löytää itse, muutoksen tutkiminen, kokeilut, tutkimustehtävät, vertailut, perustelut, entäs jos...

basilika

15